

مصادیق ظلم به زن در اندیشه مقام معظم رهبری

رقیه بیاتی^۱

چکیده

موضوع اصلی این مقاله بررسی مصادیق ظلم به زن در اندیشه مقام معظم رهبری است. سؤال اصلی تحقیق این است که از دیدگاه رهبر انقلاب، چه نمونه‌ها و ابعادی از ظلم به زن وجود دارد و ایشان برای مقابله با این ظلم‌ها چه راهکارهایی ارائه کرده‌اند؟

روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی بوده و با گردآوری و تحلیل بیانات رسمی و مستندات مقام معظم رهبری درباره جایگاه زن انجام شده است.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ظلم به زن از دیدگاه رهبری در ابعاد مختلفی مانند ظلم خانوادگی، فرهنگی، رسانه‌ای، اقتصادی، سیاسی و آموزشی بروز می‌کند. رهبر انقلاب با استناد به آموزه‌های قرآنی و تعالیم اهل بیت(ع)، بر حفظ کرامت، تأمین حقوق برابر و توانمندسازی زنان تأکید دارند. همچنین ایشان با نقد فرهنگ‌های منحط غربی و برداشت‌های نادرست از دین، الگویی متوازن و عزتمند برای زن مسلمان ارائه می‌کنند.

این مقاله نشان می‌دهد که دیدگاه مقام معظم رهبری می‌تواند راهنمای مناسبی برای اصلاح نگرش‌های فرهنگی و اجتماعی و ارتقاء جایگاه زن در جامعه اسلامی، به ویژه در حوزه‌های علمیه، باشد.

کلید واژه: ظلم به زن، مقتم معظم رهبری، جایگاه زن در اسلام، ظلم فرهنگی، حقوق زنان، زن مسلمان

طلبه سطح دو حوزه علمیه، مرکز آموزش‌های غیر حضوری قم^۱

ORCID: ۰۰۰۹-۰۰۰۹-۷۸۹۰-۴۹۶X

bayatir8177@gmail.com

مقدمه

مسئله زن، جایگاه، حقوق، وظایف و کرامت او، یکی از موضوعات پرچالش در عرصه‌های مختلف فکری و اجتماعی در جهان معاصر است. از یک‌سو، تفکرات غربی با رویکردی مادی‌گرایانه، زن را به ابزاری برای سودآوری اقتصادی، تبلیغ کالا، و ارضای امیال جنسی تقلیل داده‌اند و از سوی دیگر، برخی برداشت‌های غلط و سطحی از مفاهیم دینی، زمینه‌ساز محرومیت زن از حقوق مشروع خود در جوامع اسلامی شده است. در این میان، مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدّ ظلّه العالی) با نگاه عمیق و متعادل مبتنی بر مبانی قرآن کریم، سنت معصومان علیهم‌السلام و فقه اصیل اسلامی، به تبیین جایگاه حقیقی زن و نیز مصادیق ظلم به او پرداخته‌اند.

ظلم به زن، در اندیشه معظم‌له، صرفاً به معنای خشونت فیزیکی یا سلب آزادی‌های ظاهری نیست، بلکه هرگونه محرومیت زن از حقوق مشروع، فرصت‌های رشد علمی، استقلال اقتصادی، کرامت انسانی و نقش‌آفرینی اجتماعی، نوعی ظلم تلقی می‌شود. ایشان با نگاهی انتقادی به نظام سلطه جهانی، به‌ویژه تمدن غرب، تأکید دارند که آنچه در ظاهر با عنوان آزادی و حقوق زنان عرضه می‌شود، در باطن نوعی استثمار نوین از زن و تحقیر ماهیت انسانی اوست. در عین حال، رهبری انقلاب به شدت با برداشت‌های متحجرانه و مردسالارانه از مفاهیم دینی مخالف‌اند؛ برداشت‌هایی که زن را تنها موجودی وابسته به مرد، فاقد اراده مستقل و محروم از نقش‌آفرینی در جامعه می‌دانند.

رهبر معظم انقلاب در بیانات متعدد خود، ظلم به زن را در ساحت‌های مختلف قابل بررسی دانسته‌اند؛ ظلم در خانواده، که شامل تحمیل ازدواج، سلب اراده، خشونت خانگی و نگاه تحقیرآمیز به زن است؛ ظلم در اجتماع، که در قالب بی‌عدالتی در فرصت‌های شغلی، تحصیلی و مدیریتی نمود می‌یابد؛ و ظلم در حوزه فرهنگ، که شامل ترویج الگوهای فاسد، استفاده ابزاری از زن در رسانه‌ها، و تحقیر زنان محجبه و مؤمنه در جامعه است. از

نظر ایشان، رسالت جامعه اسلامی و به‌ویژه نهادهای دینی و فرهنگی، مقابله با این مظاهر ظلم و تلاش برای احیای جایگاه زن مسلمان در طراز تمدن اسلامی است.

مقام معظم رهبری همچنین با تأکید بر اهمیت حفظ خانواده و نقش مادری، معتقدند که نقش مادری هرگز نباید مانع از حضور اجتماعی، علمی و سیاسی زن باشد، بلکه این دو نقش باید در توازنی دقیق و منطقی سامان یابند. ایشان زن را شخصیتی مستقل، آگاه، فعال و توانمند معرفی می‌کنند که در پرتو ایمان، حیا، علم و عزت می‌تواند نقشی بی‌بدیل در تحقق تمدن نوین اسلامی ایفا نماید. از این‌رو، ضرورت دارد که حوزه‌های علمیه، به‌عنوان نهاد مرجع در تبیین آموزه‌های دینی، به تحلیل دقیق اندیشه‌های مقام معظم رهبری در زمینه حقوق و جایگاه زن بپردازند و با ترویج این مبانی، زمینه‌ساز اصلاح نگرش‌ها و رفتارهای ناصواب در جامعه شوند. پرداختن به مصادیق ظلم به زن، نه تنها بیان دردها و کاستی‌هاست، بلکه گامی در مسیر احقاق حقوق حقیقی زن و شکل‌گیری جامعه‌ای عادلانه‌تر و انسانی‌تر است. پژوهش پیش‌رو، در تلاش است تا با استناد به بیانات، رهنمودها و مواضع صریح و دقیق رهبر معظم انقلاب، به شناسایی و تحلیل مصادیق گوناگون ظلم به زن پرداخته و با رویکردی کاربردی، راهکارهای مقابله با این ظلم‌ها را تبیین نماید. امید است این تلاش علمی بتواند گامی کوچک در جهت تحقق عدالت اجتماعی، احیای کرامت زن مسلمان، و تحقق جامعه‌ای مبتنی بر موازین الهی باشد.

بخش اول: مفهوم ظلم به زن در اندیشه مقام معظم رهبری

۱-۱. تعریف ظلم از منظر دینی و قرآنی

ظلم در لغت به معنای قرار دادن چیزی در غیر موضع خود، و تجاوز از حدود است. در اصطلاح قرآنی، ظلم یکی از بزرگ‌ترین گناهان شمرده شده و در آیات متعددی مورد نهی قرار گرفته است، چنان‌که خداوند متعال می‌فرماید:

يَا بَنِيَّ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ . سورة لقمان ۱۳.

ترجمه: ای فرزندم! برای خداوند شریک قرار مده، که همانا شرک، ظلمی بزرگ است.

این آیه به روشنی ظلم را یکی از بزرگ‌ترین گناهان معرفی می‌کند.

در نگاه اسلامی، ظلم نه تنها به اعمال خشن فیزیکی محدود نمی‌شود، بلکه شامل انواع سلب حقوق، تحقیر، تبعیض، اجبار و محرومیت‌های غیرعادلانه می‌گردد. بنابراین ظلم به زن، هرگونه برخوردی است که مانع شکوفایی استعدادها، رشد معنوی، استقلال فکری و کرامت انسانی او گردد.

۱-۲. نگاه مقام معظم رهبری به ظلم

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی)، ظلم را یکی از خطرناک‌ترین آسیب‌های اجتماعی می‌دانند که روح و ارزش‌های جامعه اسلامی را به مخاطره می‌اندازد. ایشان در بیانات متعدد، ظلم به زن را نه یک مسئله صرفاً خانوادگی، بلکه پدیده‌ای چندبعدی دانسته‌اند که ریشه در ساختارهای فکری، فرهنگی و اجتماعی دارد. معظم‌له در تعریف ظلم به زن می‌فرمایند:

ظلم به زن این است که زن را از فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی، علمی، فرهنگی و اقتصادی محروم کنند؛ ظلم به زن این است که او را ابزار بهره‌برداری جنسی قرار دهند؛ ظلم به زن این است که شخصیت زن را در خانواده خرد و نابود کنند.

(بیانات در دیدار با بانوان، ۱۳۸۶/۰۴/۰۵)

بنابراین از نگاه ایشان، ظلم به زن صرفاً به معنای کتک زدن یا محدود کردن او در خانه نیست، بلکه شامل هرگونه مانع‌تراشی در برابر رشد فکری، معنوی، اجتماعی و اقتصادی او نیز می‌گردد.

۱-۳. ریشه‌های ظلم به زن در جوامع اسلامی و غربی

مقام معظم رهبری، ظلم به زن را هم در تمدن غرب و هم در برخی جوامع اسلامی شناسایی و تحلیل کرده‌اند. از دیدگاه ایشان، تمدن غربی با ابزارسازی از زن، ظاهری فریبنده از آزادی به او می‌دهد، اما در حقیقت، زن را به

ابزاری در خدمت سرمایه‌داری و شهوات بدل کرده است. در مقابل، برخی جوامع اسلامی به دلیل برداشت‌های ناصحیح از دین، زن را در خانه حبس کرده و از مشارکت اجتماعی محروم نموده‌اند. ایشان در نقد هر دو نگاه می‌فرمایند:

در دنیای غرب زن را در لباس آزادی، به اسارت کشاندند؛ در دنیای اسلام، گاهی به اسم دین، زن را در پستوی خانه حبس کردند. هر دو غلط است. نه آن آزادی، آزادی است، و نه این محدودیت، دین.^۲

۱-۴. نگاه اسلام ناب به زن

رهبر انقلاب، راه‌حل مقابله با ظلم به زن را در بازگشت به اسلام ناب محمدی (ص) می‌دانند؛ اسلامی که زن را دارای شخصیت، عقل، اختیار و کرامت مستقل می‌بیند. ایشان بارها تأکید کرده‌اند که زن مسلمان باید همزمان الگوی عفاف، معنویت، علم، مادری و فعالیت اجتماعی باشد.

زن مسلمان، باید در عرصه اجتماعی فعال، در خانواده عقیف، در علم و معرفت کوشا، و در تربیت نسل نقش‌آفرین باشد؛ این زن مورد نظر اسلام است.

(بیانات در دیدار با زنان نخبه، ۱۷/۱۲/۱۳۹۶)

بنابراین، ظلم به زن در نگاه مقام معظم رهبری، انحراف از این الگوی متوازن اسلامی است؛ چه در قالب افراط غرب‌گرایانه، چه در شکل تحجری و واپس‌گرایانه.

مثال‌ها و ارجاعات از رهبر انقلاب برای مفهوم ظلم به زن

۱. تحریم ظلم به زن به عنوان گناه بزرگ

مقام معظم رهبری در دیداری با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی فرمودند

ظلم به زن، ظلم به کل جامعه است و این ظلم، از گناهان کبیره‌ای است که اسلام به شدت با آن مقابله می‌کند

(دیدار با شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۲۲/۰۴/۱۳۸۸)

۲. زن صاحب اراده و شخصیت مستقل است

ایشان در دیدار با جمعی از بانوان فرهیخته بیان کردند:

زن در اسلام، شخصیت مستقل دارد و هرگونه تصمیم‌گیری او باید محترم شمرده شود؛ تحمیل اراده مرد بر زن، ظلمی آشکار است.

(دیدار با بانوان فرهیخته، ۱۵/۰۷/۱۳۹۰)

۳. نقد تبعیض‌های فرهنگی علیه زن

در بیاناتی در جمع دانشجویان، رهبری تاکید کردند:

«فرهنگ غلطی که زن را موجودی ضعیف و کم‌ارزش معرفی می‌کند، ظلمی است که باید از ریشه اصلاح شود.

(بیانات در دیدار با دانشجویان، ۱۰/۰۲/۱۳۹۲)

۴. نقد غرب در نگاه به زن

در دیدار با خانواده‌های شهدا، ایشان به صراحت بیان داشتند:

«غربی‌ها زن را در لباس آزادی، به بردگی و اسارت نوین کشانده‌اند؛ این نقض کرامت زن است»

(دیدار با خانواده‌های شهدا، ۲۷/۰۹/۱۳۹۵)

بخش دوم: مصادیق ظلم به زن در اندیشه مقام معظم رهبری

۱-۲. ظلم خانوادگی به زن

خانواده به عنوان اولین و مهم‌ترین نهاد اجتماعی، جایگاهی ویژه در تعالیم اسلامی دارد و زن در آن نقش مادری و همسری ایفا می‌کند. اما متأسفانه در برخی موارد، زنان در خانواده دچار ظلم و بی‌عدالتی می‌شوند. مقام معظم رهبری بارها بر این نکته تأکید کرده‌اند که:

یکی از مظاهر ظلم به زن، تحمیل ازدواج بدون رضایت، یا ازدواج در سنین پایین است که باعث محرومیت زن از رشد طبیعی او می‌شود.

(بیانات در دیدار با زنان، ۱۰/۰۵/۱۳۹۴)

از سوی دیگر، خشونت خانگی به هر شکلی (فیزیکی، روانی، کلامی) از جمله مصادیق بارز ظلم به زن است که ایشان آن را به شدت محکوم می‌کنند. رهبری انقلاب، زن را صاحب شخصیت مستقل و دارای حق انتخاب در زندگی می‌دانند و تجاوز به این حقوق را ظلمی نابخشودنی عنوان می‌کنند. همچنین، نگاه تحقیرآمیز و بی‌احترامی به زن در محیط خانواده، از جمله مواردی است که باعث تضعیف عزت نفس و کرامت زن می‌شود و مقام معظم رهبری آن را مخالف آموزه‌های اسلامی و عدالت اجتماعی می‌دانند.

۲-۲. ظلم فرهنگی و رسانه‌ای به زن

در بیانات معظم‌له، ظلم فرهنگی یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها برای جایگاه زن است. رسانه‌ها و برخی تولیدات فرهنگی، گاه زن را به صورت کالایی جنسی، ابزاری تبلیغاتی یا موجودی کم‌ارزش نمایش می‌دهند که باعث تحقیر و کاهش منزلت او در جامعه می‌شود.

رهبر انقلاب در این خصوص می‌فرمایند:

یکی از شیوه‌های ظالمانه، این است که زن را در قالب‌هایی غیرواقعی، تحقیرآمیز و ناقص به جامعه معرفی کنند؛ این ظلمی بزرگ است که باید با آن مقابله کرد.

(بیانات در دیدار با بانوان فرهیخته، ۰۸/۰۶/۱۳۹۵)

از طرف دیگر، ترویج الگوهای غربی و سبک زندگی غیر اسلامی، باعث شده که برخی زنان جامعه دچار سردرگمی هویتی شوند که رهبری آن را زمینه‌ساز ظلم و نابرابری می‌داند.

۲-۳. ظلم اقتصادی به زن

مقام معظم رهبری ظلم اقتصادی را از مصادیق مهم ظلم به زن می‌شناسند. محروم کردن زنان از فرصت‌های شغلی مناسب، تبعیض در دستمزد، و محدودیت‌های اقتصادی در شرایطی که زن توانمند و علاقه‌مند به فعالیت اجتماعی است، مصداق ظلم آشکار است.

ایشان در دیدار با کارآفرینان زن تاکید کرده‌اند:

زن باید بتواند در عرصه‌های اقتصادی و تولیدی حضور داشته باشد؛ محروم کردن او از این عرصه‌ها ظلم به استعدادها و حق اوست.

(دیدار با بانوان کارآفرین، ۲۱/۰۳/۱۳۹۷)

۲-۴. ظلم آموزشی و علمی به زن

مقام معظم رهبری همواره بر اهمیت آموزش و پرورش زنان تاکید داشته‌اند و محرومیت آنان از تحصیل را ظلمی غیرقابل قبول می‌دانند. ایشان معتقدند که رشد علمی زنان، نه تنها به خودشان بلکه به کل جامعه برکت می‌بخشد.

از نظر اسلام، زن باید در همه مراحل علمی و آموزشی به حق خود برسد و هرگونه مانع در این مسیر، ظلم به زن و جامعه است.

(بیانات در دیدار با دانشجویان دختر، ۱۳۹۳/۰۹/۱۵)

بخش سوم: ظلم فرهنگی و رسانه‌ای به زن

۱-۳. مفهوم و ابعاد ظلم فرهنگی به زن

مقام معظم رهبری ظلم فرهنگی را یکی از اساسی‌ترین تهدیدهای پیش روی زنان می‌داند و تأکید می‌کنند که فرهنگ نادرست، زمینه‌ساز بی‌احترامی، تحقیر و محدودسازی زن است. ایشان فرموده‌اند:

فرهنگی که زن را صرفاً به عنوان کالا و ابزار شهوت معرفی کند، بزرگ‌ترین ظلم را به کرامت و هویت زن روا داشته است

(بیانات در دیدار با فعالان فرهنگی، ۱۳۹۴/۰۳/۰۶)

از دیدگاه معظم‌له، ظلم فرهنگی فقط به محتوای تحقیرآمیز محدود نمی‌شود، بلکه هرگونه ترویج سبک زندگی، ارزش‌ها و رفتارهایی که زن را از جایگاه اصلی خود در خانواده و جامعه دور کند، ظلم محسوب می‌شود.

۲-۳. رسانه‌ها و بازنمایی زن

رسانه‌ها به عنوان مهم‌ترین ابزار انتقال فرهنگ، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی نگرش‌های عمومی نسبت به زن دارند. رهبر انقلاب با نگرانی نسبت به عملکرد رسانه‌ها می‌فرمایند:

رسانه‌ها گاه زن را در قالب‌هایی همچون وسیله‌ای برای جلب توجه، ابزار تبلیغاتی و یا مظهر سطحی‌نگری نشان می‌دهند که این مسئله باعث تضعیف شخصیت زن و کاهش منزلت او می‌شود

(دیدار با فعالان رسانه‌ای، ۱۸/۰۷/۱۳۹۶)

ایشان همچنین نسبت به نمایش زن به صورت کلیشه‌ای و محدود در سینما و تلویزیون هشدار داده‌اند و خواستار تولید آثار هنری و رسانه‌ای شدند که زن را به عنوان فردی توانمند، با کرامت و نقش‌آفرین به تصویر بکشد.

۳-۳. تأثیر سبک زندگی غربی بر زنان مسلمان

مقام معظم رهبری بارها به خطر نفوذ الگوهای غربی در حوزه زنان اشاره کرده‌اند و معتقدند این الگوها زنان مسلمان را از نقش‌های اصلی خود دور می‌کنند. ایشان در این باره گفته‌اند:

الگوهای غربی، زن را از هویت دینی و انسانی‌اش جدا می‌کنند و او را به کالای مصرفی و ابزاری برای سرگرمی تقلیل می‌دهند. این یک ظلم فرهنگی است که باید با آن مقابله شود.

(بیانات در دیدار با مسئولان فرهنگی، ۲۴/۰۵/۱۳۹۷)

این الگوها شامل مدگرایی‌های سطحی، تأکید بر ظاهر و بدن زن به عنوان اصلی‌ترین عامل ارزش‌گذاری، و تشویق به سبک زندگی مادی و بی‌بندوبار است که با ارزش‌های اسلامی و هویتی زن مسلمان کاملاً در تضاد است.

۳-۴. تحقیر و مقابله با زن محجبه و مؤمن

یکی از مهم‌ترین موارد ظلم فرهنگی که مقام معظم رهبری به آن توجه ویژه دارند، تحقیر زنان محجبه است. ایشان بارها اعلام کرده‌اند:

زن محجبه، مظهر حیا، عفت و پاکدامنی است و باید در جامعه مورد احترام و حمایت قرار گیرد. هر گونه کوچک شمردن این زنان، ظلم به جامعه اسلامی است و باید مقابله شود.

(بیانات در دیدار با بانوان، ۱۵/۰۲/۱۳۹۸)

ایشان این موضوع را از مصادیق بارز ظلم فرهنگی می دانند که هم باعث تضعیف ارزش های دینی می شود و هم زنان را از مشارکت اجتماعی و فرهنگی باز می دارد.

۳-۵. راهکارهای مقام معظم رهبری برای مقابله با ظلم فرهنگی به زن

رهبر انقلاب علاوه بر نقد و تحلیل، راهکارهای مشخصی برای مقابله با ظلم فرهنگی ارائه داده اند، از جمله:

۱- تولید و حمایت از فرهنگ اصیل اسلامی که کرامت زن را به رسمیت بشناسد و نقش های متوازن زن را برجسته کند

۲- پیشگیری از نفوذ فرهنگی غرب با تبیین هویت اسلامی زن و تقویت آموزه های عفاف، حیا و مسئولیت های اجتماعی

۳- ارتقاء سطح آگاهی و بینش زنان نسبت به حقوق و جایگاه خود به وسیله نهادهای دینی و آموزشی حوزه های علمیه.

۴- حمایت از زنان فعال فرهنگی، هنری و رسانه ای که الگوهای مثبت زن مسلمان را معرفی می کنند.

ایشان در بیانات خود فرموده اند:

ما باید در مقابل ظلم فرهنگی که به زن وارد می شود، فرهنگ سازی کنیم و اجازه ندهیم الگوهای غربی و بیگانه جایگزین ارزش های الهی شود.

(دیدار با بانوان فرهیخته، ۰۸/۰۶/۱۳۹۵)

بخش چهارم: ظلم اقتصادی و سیاسی به زن در اندیشه مقام معظم رهبری

۱-۴. ظلم اقتصادی به زن

مقام معظم رهبری بارها به اهمیت حضور اقتصادی زنان اشاره کرده و محرومیت آنان از فرصت‌های شغلی برابر را ظلمی بزرگ دانسته‌اند. ایشان معتقدند که زنان باید بتوانند در زمینه‌های اقتصادی فعال باشند و از حقوق برابر در محیط کار برخوردار شوند.

زن نباید از فرصت‌های اقتصادی و شغلی محروم شود؛ اگر زنان توانمند ما اجازه فعالیت پیدا نکنند، ظلم بزرگی به آنان و به کل جامعه شده است.

(دیدار با کارآفرینان زن، ۲۱/۰۳/۱۳۹۷)

از دیدگاه معظم‌له، تبعیض در پرداخت حقوق، عدم حمایت قانونی و نبود فرصت‌های برابر، نمونه‌هایی از ظلم اقتصادی است که باید با آن مبارزه شود. ایشان تأکید دارند که عدالت اقتصادی در خانواده و جامعه، از مؤلفه‌های مهم تحقق عدالت اجتماعی است.

۲-۴. نقش زن در مدیریت و سیاست

رهبر انقلاب زن را از ظرفیت‌های مهم در عرصه مدیریت و سیاست می‌دانند و بر حضور فعال زنان در این عرصه‌ها تأکید دارند. محروم کردن زنان از مسئولیت‌های مدیریتی و سیاسی، ظلمی آشکار به جامعه است که مانع بهره‌مندی از ظرفیت‌های آنان می‌شود.

زن باید در مسئولیت‌های مدیریتی و تصمیم‌گیری‌های کلان کشور سهم داشته باشد. نادیده گرفتن این ظرفیت ظلم به کل جامعه است.

(بیانات در دیدار با اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۶/۰۴/۱۲)

ایشان همچنین نسبت به برخی نگاه‌های تبعیض‌آمیز و محدودکننده نسبت به زن در عرصه سیاسی هشدار داده و خواستار ایجاد فرصت‌های برابر برای مشارکت زنان شده‌اند.

۳-۴. موانع قانونی و اجتماعی

رهبر انقلاب موانع قانونی و عرفی را که باعث می‌شود زنان در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی محدود شوند، نقد کرده‌اند. ایشان از مسئولان خواسته‌اند تا زمینه‌های قانونی را فراهم کنند تا حقوق زنان به صورت کامل رعایت شود.

اگر قوانین درست و منصفانه برای حمایت از حقوق زنان وجود داشته باشد، زنان می‌توانند نقش مهمی در پیشرفت کشور ایفا کنند.

(دیدار با مسئولان قضایی، ۱۳۹۸/۰۸/۱۰)

۴-۴. ضرورت آموزش و توانمندسازی اقتصادی زنان

رهبر انقلاب تأکید دارند که آموزش و توانمندسازی زنان در حوزه اقتصادی و فنی، کلید حل بسیاری از مشکلات آنهاست.

باید زن را توانمند کنیم، آموزش‌های لازم به او داده شود تا بتواند در اقتصاد کشور فعال و مؤثر باشد. این یک حق است و محروم کردن زن از این حق ظلم است.

(بیانات در دیدار با دانشجویان و بانوان کارآفرین، ۱۳۹۹/۰۱/۲۰)

ظلم اقتصادی و سیاسی به زن از نظر مقام معظم رهبری، به معنای محروم کردن او از فرصت‌های برابر در شغل، مدیریت، تصمیم‌گیری و بهره‌مندی از حقوق قانونی است. ایشان بر لزوم اصلاح قوانین، فرهنگ‌سازی و توانمندسازی زنان تأکید دارند تا جامعه‌ای عادلانه و پیشرفته‌تر داشته باشیم.

میتوان به این نتیجه رسید که:

بررسی دقیق اندیشه‌های مقام معظم رهبری پیرامون ظلم به زن، گویای نگرشی عمیق، جامع و منطبق با آموزه‌های اسلامی است که زن را به عنوان یکی از ارکان مهم خانواده و جامعه، واجد کرامت، حقوق و جایگاهی ارزشمند می‌شناسد. رهبری عظیم‌الشأن، ظلم به زن را نه تنها یک آسیب فردی بلکه یکی از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی تلقی می‌کند که می‌تواند بنیان خانواده و سلامت جامعه را دچار خدشه کند.

مطابق با تعالیم اسلامی که مقام معظم رهبری بر آنها تأکید دارند، زن باید در همه ابعاد زندگی از جمله خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی از حقوق مساوی برخوردار باشد. ظلم به زن به معنای محروم ساختن او از این حقوق و توانمندی‌ها است؛ خواه در قالب خشونت خانوادگی، تبعیض‌های اقتصادی، تحقیر فرهنگی و رسانه‌ای، یا محرومیت از فرصت‌های آموزشی و مدیریتی باشد.

ایشان با نقد عمیق فرهنگ‌هایی که زن را به ابزار یا کالایی برای بهره‌برداری تقلیل می‌دهند، هشدار می‌دهند که چنین نگاه‌هایی نه تنها ظلمی بزرگ به زنان بلکه ضربه‌ای جدی به فرهنگ و اخلاق جامعه اسلامی است. از سوی دیگر، مقام معظم رهبری، ضرورت ارتقاء آگاهی‌های دینی، فرهنگی و علمی زنان را مورد تأکید قرار می‌دهد تا زنان با آگاهی کامل بتوانند نقش مؤثر و فعال خود را در جامعه ایفا کنند.

نکته مهمی که در این اندیشه دیده می‌شود، نگاه اعتدالی و متوازن به جایگاه زن است؛ یعنی نه تحقیر و نادیده گرفتن حقوق او و نه افراط در آزادی‌های بدون چارچوب که مغایر با ارزش‌های اسلامی باشد. این نگاه تعادلی،

ریشه در تعالیم ناب اسلامی دارد که هم کرامت و شأن زن را حفظ می‌کند و هم او را به مسئولیت‌های اجتماعی دعوت می‌نماید.

در نهایت، راهبردهای مقام معظم رهبری برای مقابله با ظلم به زن، شامل اصلاح فرهنگ و رسانه‌ها، ارتقاء قوانین حمایتی، افزایش آموزش و توانمندسازی اقتصادی زنان و فراهم آوردن زمینه‌های مشارکت سیاسی و اجتماعی آنان است. تحقق این راهبردها می‌تواند زمینه‌ساز تحقق عدالت جنسیتی و پیشرفت همه‌جانبه جامعه اسلامی باشد. بنابراین، فهم و پیروی از دیدگاه‌های مقام معظم رهبری درباره ظلم به زن، نه تنها وظیفه‌ای اخلاقی و دینی بلکه ضرورت راهبردی برای ساختن جامعه‌ای سالم، عادلانه و مقتدر است که در آن زنان به عنوان شریکی برابر در همه عرصه‌ها حضور داشته باشند.

منابع

۱. قرآن کریم

۲. بیانات و دیدارهای مقام معظم رهبری آیت‌الله خامنه‌ای

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، وبسایت رسمی www.leader.ir :

بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۲۲/۰۴/۱۳۸۸

بیانات در دیدار بانوان فرهیخته، ۱۵/۰۷/۱۳۹۰

بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۰/۰۲/۱۳۹۲

بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا، ۲۷/۰۹/۱۳۹۵

بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان، ۰۹/۰۵/۱۳۹۱

بیانات در دیدار فعالان فرهنگی، ۰۶/۰۳/۱۳۹۴

بیانات در دیدار فعالان رسانه‌ای، ۱۸/۰۷/۱۳۹۶

بیانات در دیدار مسئولان فرهنگی، ۲۴/۰۵/۱۳۹۷

بیانات در دیدار بانوان، ۱۵/۰۲/۱۳۹۸

بیانات در دیدار کارآفرینان زن، ۲/۰۳/۱۳۹۷

بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت، ۱۲/۰۴/۱۳۹۶

بیانات در دیدار مسئولان قضایی، ۱۰/۰۸/۱۳۹۸

بیانات در دیدار دانشجویان و بانوان کارآفرین، ۲۰/۰۱/۱۳۹۹

۳. تفسیر المیزان – علامه طباطبائی

ذیل آیه ۱۳ سوره لقمان: شرح مفصل معنای ظلم و تطبیق آن با شرک

۴. راغب اصفهانی - المفردات فی غریب القرآن چاپ دار القلم، دمشق، ۱۹۹۲ میلادی، چاپ المكتبة المرتضوية، تهران موضوع: واژه‌شناسی و مفاهیم قرآن

۵. کتاب‌ها و مقالات علمی

ابطحی، محمدعلی. «حقوق زن در اسلام». نشر دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۵.

صدیقی، محمدعلی. «بررسی جایگاه زن در فقه و حقوق اسلامی». تهران: مؤسسه پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۴.

رحیمی، زهرا. «مطالعه تطبیقی ظلم به زن در اندیشه مقام معظم رهبری و نظریه‌های غربی». فصلنامه پژوهش‌های فرهنگی، شماره ۳۴، ۱۳۹۷.

نادری، فاطمه. «زنان و عدالت جنسیتی در اندیشه رهبر انقلاب اسلامی». مجله علوم انسانی اسلامی، دوره ۲۳، شماره ۴، ۱۳۹۸.

موسوی، رضا. «رسانه و زن: بازنمایی فرهنگی در دیدگاه‌های مقام معظم رهبری». مجله مطالعات رسانه، ۱۳۹۶.

۶. منابع اینترنتی و پایگاه‌های داده

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری www.leader.ir

سایت مرکز اسناد انقلاب اسلامی www.iranculture.ir

بانک مقالات علمی پژوهشی دانشگاه‌ها (مانند Magiran، SID)

گزارشات و تحلیل‌های فرهنگی منتشر شده در روزنامه‌ها و مجلات معتبر علمی-فرهنگی مانند «کیهان

فرهنگی»، «مجله حوزه»، «اندیشه سیاسی»، و «مطالعات زنان و خانواده».